

Rennarin sum bleiv tann mest umrøddi OL-taparin

Beint áðrenn hann kom á mál, hoyknaði Dorando Pietri av mœði, men við hjálp frá starvsfólkum hjá fyrireikarunum kom hann aftur á fótur og stríddi seg inn um málstrikuna. Hetta var til OL í London í 1908, og hvørki tá ella seinni hevur nakar olympiskur tapari fingið so nógva umrøðu sum tann ungi italiumaðurin

Einar fimm ella seks ferðir hoyknaðu beinini undan Dorando Pietri, men hvørja ferð fekk hann hjálp til at koma aftur á fótur (Mynd: Polfoto)

Dorando Pietri á veg inn um málstrikuna á White City-leikvøllinum (Mynd: Polfoto)

Tann seinni so kendi amerikanski sangskrivarin Irving Berlin gjørdist so hugtikin av tí ítalska rennarinum, at hann kallaði sin fyrsta sang "Dorando" eftir honum
Mynd: Polfoto

55 rennarar úr 16 londum lögdu avstað frá Windsor Castle, tá marathonsrenningin byrjaði. Hetta var ein av teimum heitu døgnum við næstan 28 stigum inni í býnum, og fleiri av rennarunum góvust rættiliga skjótt. Teirra millum vóru átta av teimum tólv bretsku rennarunum, sum áskoðararnir væntaðu sær nóg av.

Tá kappingini fór at líða, gjørdist greitt, at tríggrir rennarar høvdu móguleikan at vinna. Suðrafrikanarin Charles Heffron var leingi á odda, og tá tiggju kilometrar vóru eftir, var hann fyra minuttir framman fyri hinar, og lítill ivi var um, at hann mundi fara við sigrinum.

Eingir stórskíggjar

Men tann nógvi hitin ávirkaði eisini Heffron, og sum frá leið, misti suðrafrikanarin ferðina. Hetta fekk italiumaðurin Dorando Pietri at vita, og tað var, sum góvu hesi tíðindini honum nýggjar kreftir, sum hann eisini brúkti og tað til fulnar.

Hann koyrdi meiri ferð á og togaði seg spakuliga inn á suðrafrikanaran, og tá hálvur annar kilometur var eftir á mál, fór hann framman. Alt bendi á, at tað olympiska gullið skuldi fara til favorittin úr Carneggio.

Inni á tí stóra leikvøllinum sótu áskoðararnir og bíðaðu. Tá í tíðini vóru eingir

stórskíggjar, sum áskoðararnir kundu fylgja við á, og tí visti eingin inni á leikvøllinum, hvør fór at koma fyrstur inn ígjøgnum portrið. Tey keddu seg kortini ikki, tí meðan tey bíðaðu eftir marathonsrennarunum, kundu tey eygleiða kappingina í 110 metrar forðarenning, glíming og onkra kapping í svimjihylinum.

Tey flestu sóu fyri sær ein hábærsligan vinnara, sum fór at koma inn á leikvøllin við fullari ferð, og sum fór at halda somu ferð inn um málstrikuna. So kom hann - tann fyrsti, men tað visti seg at vera ein lítill og klæntasligur italiumaður. Hann var ikki hábærsligur, men skinklaði á beinunum og tóktist ráðaleysur.

Rann skeivan veg

Tað visti seg, at Pietri hevði brúkt ov nógvar kreftir til at fáa Heffron aftur, so tá hann kom inn á White City-leikvøllin, hoyknaði hann. Læknar og hjálparfólk runnu alt fyri eitt yvir til hansara. Tey hjálptu honum aftur á fótur, og hann helt fram at renna rundan um vøllin ímóti málunum. Men so útlúgvaður var hann, at hann rann skeivan veg, so hjálparfólkini máttu beina honum aftur á ta røttu kósina.

Men tað gekk ikki. Hann misti fótafestið og datt aftur. Og aftur. Og aftur. Hvørja

ferð hjálptu hjálparfólkini honum aftur á fótur, og hann kom nærri og nærri málunum hvørja ferð. Seinastu ferð, hann datt, var hann 20 metrar frá málstrikuni.

Áskoðararnir sótu sum Kánus. Hvat var hetta fyri nakað? Men so byrjaðu nøkur at fagna Pietri, og alt í einum sótu 70.000 fólk og róptu fyri at hjálpa honum ímóti málstrikuni.

– Eg minnst einki

So kom amerikanarin Johnny Hayes inn ígjøgnum portrið, og áskoðararnir róptu og skrálaðu á Pietri fyri at fáa hann at kvika sær inn um málstrikuna. Amerikanararnir vóru ikki serliga væl umtóktir ímillum OL-áskoðararnar orsakað av einari hending í 400 metrar-renningini dagin fyri, so tann útlúgvaði Pietri fekk fullan stuðul av áskoðaraplássunum hesa løtuna.

– Beinini vildu ikki bera meg, og tað kendist, sum at ein yvirvaksin hond tók fastari og fastari um hálsin á mær. Eg minnst einki. Tey søgdu, at eg var dottin einar fimm ella seks ferðir, segði Dorando Pietri við ítalska ítróttarblaðið Sport Illustrato mong ár seinni.

Kringsettur av hjálpsomum hjálparfólki megnaði Pietri loksins at skinkla inn um málstrikuna, og hóast ferðin rundan um vøllin tók

ómetaliga langa tíð, eydnaðist tað ikki nøkrum av hinum rennarunum at sleppa fram um hann.

Kolldømdur

Sum vera man komu rættiliga skjótt boð um, at Dorando Pietri var kolldømdur, tí hann hevði fingið hjálp til at koma á mál. Ta avgerðina høvdu fyrireikararnir tikið eftir at hava fingið eitt formligt mótmæli frá amerikanarunum.

– Tað er meting dómanna, at Mr. Pietri hevði ikki kunnað fullført kappingina uttan hjálp, stóð í teirri stutt-orðaðu grundgevingini frá dómsnevndini.

Við hesari avgerðini fór gullið til amerikanaran Johnny Hayes. Hann hevði runnið sera skjótt tann seinasta teinin og fór um málstrikuna ein hálvan minutt eftir, at Pietri og hansara hjálparfólk vóru komin á mál.

Hóast hann ikki orkaði at standa á beinunum, tá hann kom á mál, kom italiumaðurin skjótt fyri seg, og seinni um kvøldið fór hann av leikvøllinum á egnum beinum.

Men Dorando Pietri bleiv ikki gloymdur. Heldur ikki í USA, har hann bleiv roknaður sum hetja aftan á tað, sum var hent á White City-vøllinum í London.

Heiðursmerki frá drotningini

Dorando Pietri var sum vera man í ringum hýri av kolldømingini, men hetta broyttist dagin eftir, tá hann bráðliga fekk boð um at mæta til heiðursmerkjahandanina. Tað visti seg, at Alexandra drotning var so hugtikin av tí, sum var hent dagin fyri, at hon hevði gjørt av lata honum eina eykaheiðursløn.

– Eg skilti ikki, hvat hon segði burtursæð frá orðinum "bravo", segði Pietri aftaná. Hann skilti ikki eitt orð av enskum.

Tað var ikki bara drotningin, sum heiðraði tann lágvaknsna djarva italiumannin. Áskoðararnir fagnaðu honum, og tá tíðindini um hendingina í London komu út í onnur lond, vóru tað mong, sum fingi virðing fyri Pietri og fagnaðu honum.

Marathonsrenningin í London í 1908 gjørdist ein av teimum kappingunum, har vinnarin fór í gloymskuna. Øll mintust Pietri, men eingin mintist, hvør vann. Pietri er ivaleyst tann best kendi taparin í OL-søguni.

Eitt lønandi tap

Amerikanararnir gloymdu heldur ikki tann ítalska bakaran, sum hevði marathonsrenning sum frítíðarítriv, og stutt eftir leikirnar í London varð Pietri boðin til USA at kappast við gullvinnaran

Johnny Hayes, so greiði kundi fáast á, hvør teirra var tann stinnari.

Hesa kappingina vann Pietri. Hetta var ein innandurakapping, og rennararnir runnu 262 ferðir runt í høllini, sum var full av dusti og tubbaksroyki.

Pietri rann fleiri marathonskappingar í USA, og tað endaði við, at hann fekk so mikið av pengum burturúr, at hann gjørdi ikki annað enn at renna kapp. Tá hann gavst í 1911, hevði hann vunnið 50 av teimum 69 kappingunum, sum hann hevði tikið lut í, og tá hevði hann eisini forvunnið sær væl av pengum.

Tá Dorando Pietri vendi heimaftur til Italia, valdi hann at seta pengarnar í hotellvinnuna, men tað gekk illa, og hann fór á húsagang. Hann doyði av hjartaslag í 1942, bara 56 ára gamal.

Tað hoyrir við til hesa søguna, at tað vóru ikki bara rennarar, ið brúktu Pietri sum fyrmynd. Í New York sat ein ungur maður og droymdi um at gerast tónaskald og teksthøvundur. Hann gjørdist so hugtikin av avrikinum hjá Pietri, at hetta gav honum hugskotið til at fullføra sín fyrsta sang, sum hann kallaði "Dorando". Tann ungi maðurin var eingin annar enn Irving Berlin.